

Rolnummer 837
Arrest nr. 10/96 van 8 februari 1996

A R R E S T

In zake : het beroep tot vernietiging van de artikelen 92 en 96 van het decreet van de Franse Gemeenschap van 6 juni 1994 tot vaststelling van de rechtspositie van de gesubsidieerde personeelsleden van het officieel gesubsidieerd onderwijs, ingesteld door het Christen Onderwijzersverbond en anderen.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit de voorzitters M. Melchior en L. De Grève, en de rechters P. Martens, G. De Baets, E. Cerexhe, H. Coremans en A. Arts, bijgestaan door de griffier L. Potoms, onder voorzitterschap van voorzitter M. Melchior,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. Onderwerp van het beroep

Bij verzoekschrift dat aan het Hof is toegezonden bij op 12 april 1995 ter post aangetekende brief en ter griffie is ingekomen op 13 april 1995, is beroep tot vernietiging ingesteld van de artikelen 92 en 96 van het decreet van de Franse Gemeenschap van 6 juni 1994 tot vaststelling van de rechtspositie van de gesubsidieerde personeelsleden van het officieel gesubsidieerd onderwijs, bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 13 oktober 1994, door het Christen Onderwijzersverbond, aangesloten bij het Algemeen Christelijk Vakverbond, met zetel te 1060 Brussel, Overwinningsstraat 20, R. Dohogne, wonende te 1932 Sint-Stevens-Woluwe, Lenneke Marelaan 36/5, en A. Douret, wonende te 6788 Halanzy, rue des Acacias 2.

II. De rechtspleging

Bij beschikking van 13 april 1995 heeft de voorzitter in functie de rechters van de zetel aangewezen overeenkomstig de artikelen 58 en 59 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof.

De rechters-verslaggevers hebben geoordeeld dat er geen aanleiding was om artikel 71 of 72 van de organieke wet toe te passen.

Van het beroep is kennisgegeven overeenkomstig artikel 76 van de organieke wet bij op 9 mei 1995 ter post aangetekende brieven.

Het bij artikel 74 van de organieke wet voorgeschreven bericht is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 16 mei 1995.

Memories zijn ingediend door :

- C. Dieu, wonende te 1000 Brussel, Fontainasplein 9/11, bij op 14 juni 1995 ter post aangetekende brief;
- de Franse Gemeenschapsregering, Surlet de Chokierplein 15-17, 1000 Brussel, bij op 23 juni 1995 ter post aangetekende brief.

Van die memories is kennisgegeven overeenkomstig artikel 89 van de organieke wet bij op 27 juni 1995 ter post aangetekende brieven.

Memories van antwoord zijn ingediend door :

- de verzoekende partijen, bij op 14 juli 1995 ter post aangetekende brief;
- C. Dieu, bij op 26 juli 1995 ter post aangetekende brief.

Bij beschikking van 13 september 1995 heeft het Hof de zaak in gereedheid verklaard en de dag van de terechtzitting bepaald op 5 oktober 1995.

Van die beschikking is kennisgegeven aan de partijen en hun advocaten bij op 14 september 1995 ter post aangetekende brieven.

Bij beschikking van 25 september 1995 heeft het Hof de termijn waarbinnen het arrest moet worden gewezen, verlengd tot 12 april 1996.

Op de openbare terechtzitting van 5 oktober 1995 :

- zijn verschenen :
 - . Mr. D. Wagner, advocaat bij de balie te Luik, voor de verzoekende partijen;
 - . Mr. Ph. Levert, advocaat bij de balie te Brussel, voor de Franse Gemeenschapsregering;
 - . Mr. M. Detry, advocaat bij de balie te Brussel, voor C. Dieu;
- hebben de rechters-verslaggevers P. Martens en G. De Baets verslag uitgebracht;
- zijn de voornoemde advocaten gehoord;
- is de zaak in beraad genomen.

De rechtspleging is gevoerd overeenkomstig de artikelen 62 en volgende van de organieke wet, die betrekking hebben op het gebruik van de talen voor het Hof.

III. De in het geding zijnde bepalingen

Het aangevochten decreet van 6 juni 1994 voorziet voor het gesubsidieerd officieel onderwijs in de oprichting van paritaire comités door de Franse Gemeenschapsregering. De artikelen 92 en 96 hebben betrekking op de wijze waarop de beslissingen worden genomen, respectievelijk in de centrale en de plaatselijke paritaire comités.

De beslissingen moeten met eenparigheid worden genomen; in elke groep moet de meerderheid van de leden aanwezig zijn.

Indien evenwel de eenparigheid niet wordt bereikt of indien geen meerderheid in elke groep aanwezig is, wordt binnen twee weken een nieuwe vergadering gehouden, tijdens welke de beslissingen kunnen worden genomen met een tweederde meerderheid van de leden die in elke groep aanwezig zijn.

IV. In rechte

- A -

Standpunt van de verzoekende partijen

Ten aanzien van de ontvankelijkheid

A.1. De aangevochten bepalingen hebben betrekking op de uitoefening van prerogatieven die door de eerste verzoekende partij zullen moeten worden uitgeoefend in de paritaire comités die bij het decreet worden georganiseerd. De eerste verzoekende partij doet blijken van een belang om die bepalingen aan te vechten, alsook de tweede verzoeker, die secretaris-generaal ervan is.

A.2. De derde verzoeker, onderwijzer in het gesubsidieerd officieel onderwijs, aangesloten bij de eerste verzoekende partij, valt onder de toepassing van de beslissingen van de paritaire comités betreffende de arbeidsvoorwaarden of de regels ter aanvulling van de statuutsbepalingen. De manier waarop zijn belangen in die comités zullen kunnen worden vertegenwoordigd en verdedigd, belangt hem rechtstreeks aan. Bovendien zal hij worden aangesteld in het plaatselijk paritair comité van Virton. Hij heeft dus tweemaal belang bij zijn beroep.

Ten gronde

A.3. De aangevochten bepalingen schenden de artikelen 10, 11 en 24 van de Grondwet doordat - eerste onderdeel - zij een discriminatie in het leven roepen tussen de leden van het personeel van het gesubsidieerd

officieel onderwijs en de leden van het personeel van het gesubsidieerd vrij onderwijs ten koste van de eerstgenoemden, vermits beslissingen aan hen zullen kunnen worden opgelegd die niet de instemming van hun vertegenwoordigers zouden hebben verkregen. Alleen de categorie die door de eerste verzoekende partij wordt vertegenwoordigd, is het slachtoffer van die discriminatie : artikel 47 van de wet van 5 december 1968 betreffende de collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire comités vereist dat de paritaire comités in de privé-sector hun beslissingen met eenparigheid nemen.

A.4. Dezelfde bepalingen worden geschonden doordat - tweede onderdeel - de eerste verzoekende partij en haar vertegenwoordigers hun verdedigingsopdracht niet op dezelfde manier zullen kunnen uitvoeren naargelang zij deel uitmaken van een paritair comité van het gesubsidieerd vrij onderwijs of van het gesubsidieerd officieel onderwijs.

Standpunt van de Franse Gemeenschapsregering

Ten aanzien van de ontvankelijkheid

A.5. Het staat aan de eerste verzoekende partij aan te tonen dat zij handelt krachtens een machtiging die door haar beslis singsorgaan, overeenkomstig haar statuten, is gegeven. Overigens kan men zich afvragen of de regel die zij aanvecht van die aard is dat hij afbreuk doet aan haar werking vermits hij de wijze van stemmen in de paritaire comités regelt zonder evenwel de deelname van de eerste verzoekende partij aan hun werking in het geding te brengen.

A.6. De verzoeker Régis Dohogne bezit geen vertegenwoordigingsbevoegdheid die vergelijkbaar is met die waarin is voorzien bij artikel 728 van het Gerechtelijk Wetboek. Hij is niet gemachtigd aanspraak te maken op een collectief belang. Ten deze kan de rechtspraak van het Hof worden toegepast waarin is gesteld dat advocaten niet kunnen doen blijken van een belang om bepalingen aan te vechten die cliënten benadelen die zij verdedigen.

A.7. De verzoeker André Douret doet niet blijken van een rechtstreeks en actueel belang.

Ten gronde

A.8. Het beroep is niet gegrond in zoverre het artikel 96 van het decreet van 6 juni 1994 aanvecht. In het gesubsidieerd vrij onderwijs bestaan geen plaatselijke paritaire comités. Er zijn enkel centrale paritaire comités, het ene voor het confessioneel vrij onderwijs, het andere voor het niet-confessioneel vrij onderwijs. Er kan dus geen discriminatie zijn tussen de twee netten van het gesubsidieerd onderwijs.

A.9. Artikel 96 van het decreet van 1 februari 1993, dat handelt over de wijze van stemmen in de centrale paritaire comités van het gesubsidieerd vrij onderwijs, is rechtstreeks geïnspireerd op artikel 45, § 10, van de wet van 29 mei 1959 houdende wijziging van sommige bepalingen van de onderwijswetgeving.

De specifieke modaliteiten waarin het aangevochten decreet voorziet, strekken ertoe te vermijden « dat een blokkeringsminderheid, beperkt tot één of twee stemmen, het comité zou kunnen verhinderen zich uit te spreken » (Doc. C.C.F., 1992-1993, nr. 156/2, p. 32). De minister heeft verklaard « dat moet worden erkend dat het specifieke karakter van elk van de netten zou kunnen bestaan » en dat « men zich geen stelsel met één vakverbond zou kunnen indenken ... » (*ibidem*). Het criterium is objectief en vertrekt niet van een kennelijk verkeerde beoordeling.

Opgemerkt moet worden dat het mechanisme van de twee stemronden in andere wetsbepalingen is vastgelegd (artikel 70bis van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen; artikel 8 van de wet van 27 juni 1921 waarbij aan de verenigingen zonder winstoogmerk en aan de instellingen van openbaar nut rechtspersoonlijkheid wordt verleend).

Het middel is dus in zijn twee onderdelen niet gegrond.

Standpunt van Camille Dieu, tussenkomende partij

A.10. De tussenkomende partij is lerares, vast benoemd in het gesubsidieerd officieel onderwijs, en

gemeenschapsecretaris van de sector « Onderwijs » van de Algemene Centrale van de Openbare Diensten (A.C.O.D.). Zij heeft als opdracht de belangen van de leerkrachten van het gesubsidieerd officieel onderwijs te verdedigen, onder meer hun administratief statuut en hun vakbondsstatuut, die worden georganiseerd bij het decreet waarvan de vernietiging wordt gevorderd. Zij zal zitting dienen te nemen in de paritaire comités ten aanzien waarvan de verzoekende partijen kritiek uiten op de wijze waarop hun beslissingen worden genomen. Zij doet dus blijken van een belang bij haar tussenkomst.

A.11. De tussenkomende partij, die de argumenten van de verzoekende partijen niet kent, ziet niet hoe de aangevochten bepalingen discriminerend zouden zijn. Zij behoudt zich het recht voor op de middelen te antwoorden wanneer zij ervan kennis zal hebben genomen.

Antwoord van de verzoekende partijen

Ten aanzien van de ontvankelijkheid

A.12. De eerste verzoekende partij is een afzonderlijke juridische entiteit die, terwijl zij als dusdanig wettelijk betrokken is bij de werking van de openbare diensten, kritiek heeft op een wijze van stemmen die tot gevolg heeft dat haar prerogatieven in de paritaire comités waarvan zij lid is, worden beperkt. Haar beroep moet dus ontvankelijk worden verklaard, overeenkomstig de rechtspraak van het Hof (arrest nr. 71/92).

A.13. De tweede verzoekende partij, Régis Dohogne, vermog in rechte te treden als vertegenwoordiger van een representatieve sociale organisatie (zie arrest nr. 56/93).

A.14. André Douret, derde verzoekende partij, kan, als onderwijzer in het gesubsidieerd officieel onderwijs, van oordeel zijn dat hij in zijn situatie rechtstreeks wordt geraakt door de regels die het statuut aanvullen en die door de paritaire comités kunnen worden vastgesteld. De manier waarop die regels, door de betwiste wijze van stemmen, worden aangenomen is voor hem minder gunstig dan de regel van de eenparigheid die van toepassing is in het gesubsidieerd vrij onderwijs.

Overigens is zijn toekomstige aanstelling tot lid van een paritair comité hoogst waarschijnlijk. De verzoeker kan het bewijs van zijn aanstelling niet leveren omdat de Franse Gemeenschapsregering die comités nog niet heeft opgericht, en zulks meer dan zes maanden na de inwerkingtreding van het decreet en meer dan een jaar na de aanneming ervan.

Ten gronde

A.15. Het aangeklaagde verschil in behandeling kan niet worden verantwoord door de «verschillende vakbondsstructuur» van de twee gesubsidieerde onderwijsnetten. De drie grote vakorganisaties zijn in de twee netten vertegenwoordigd.

De paritaire comités beschikken over een bevoegdheid die normaal toekomt aan de wetgevende vergaderingen of aan « de democratisch verkozen uitvoerende macht ». Het buitensporig karakter van die bevoegdheid verantwoordt het feit dat ze volgens de regel van de eenparigheid wordt uitgeoefend. Het niet naleven van die vereiste enkel in het gesubsidieerd officieel onderwijs is niet redelijk verantwoord.

Antwoord van de tussenkomende partij

A.16. Aan de door de Franse Gemeenschapsregering uiteengezette argumenten dient te worden toegevoegd dat in het confessioneel vrij onderwijs de weliswaar velerlei inrichtende machten zijn aangesloten bij het « Secrétariat général de l'enseignement catholique » (SEGEC), dat als enige doelstelling de verdediging en de bevordering van het katholiek onderwijs heeft, doelstelling die de inrichtende machten gemeen hebben met de vakorganisaties die tegenover hen staan.

In het officiële net daarentegen staan veelvuldige, ideologisch verschillende vakorganisaties tegenover inrichtende machten die, hoewel ze meestal verenigd zijn in de v.z.w. « Enseignement provincial et communal -

Conseil des pouvoirs organisateurs de l'enseignement neutre subventionné » of in de Vereniging van Belgische steden en gemeenten, naar gelang van het niveau van het onderwijs, niettemin zijn samengesteld uit verkozen politieke mandatarissen die behoren tot politieke en wijzigende meerderheden. Die situatie houdt risico's van een blokkering in, temeer daar, in de plaatselijke paritaire comités, alle representatieve vakorganisaties recht hebben op een vertegenwoordiger, ook al hebben zij geen aangesloten in de betrokken inrichtende macht.

- B -

Ten aanzien van de ontvankelijkheid

B.1. De vakorganisaties die feitelijke verenigingen zijn, hebben in beginsel niet de vereiste bekwaamheid om bij het Arbitragehof een beroep tot vernietiging in te dienen.

Anders is het wanneer zij optreden in aangelegenheden waarvoor zij wettelijk als afzonderlijke entiteiten worden erkend en wanneer, terwijl zij wettelijk als dusdanig betrokken zijn bij de werking van overheidsdiensten, de voorwaarden zelf voor hun betrekking bij die werking in het geding zijn.

Door ten voordele van sommige vakorganisaties een deelneming aan de werking van de openbare diensten in te stellen, heeft de wetgever aan elk van hen de prerogatieven gegeven die nuttig zijn niet alleen om die deelneming uit te oefenen maar ook om de grenzen te betwisten waarbinnen zij willekeurig zou zijn vervat.

B.2. De eerste verzoekende partij is een representatieve groepering van personeelsleden van het onderwijs, die aangesloten is bij het Algemeen Christelijk Vakverbond. Zij is aangewezen om te worden betrokken bij de werking van de centrale en plaatselijke paritaire comités die zijn bedoeld in de artikelen 92 en 96 van het aangevochten decreet. De wijze van stemmen in die paritaire comités heeft een weerslag op de voorwaarden waaronder de eerste verzoekende partij bij hun werking is betrokken. Zij moet dus worden gelijkgesteld met een persoon die bekwaam is om voor het Hof in rechte te treden en zij doet blijken van een belang bij haar beroep. Zij heeft bij haar memorie van antwoord het afschrift gevoegd van de beslissing waarbij haar bevoegd orgaan heeft besloten onderhavig beroep in te stellen. Haar beroep is ontvankelijk.

B.3. Als secretaris-generaal van de *sub* B.2 omschreven vakorganisatie heeft Régis Dohogne, door zijn functie, hoedanigheid en belang om zijn beroep in te stellen.

B.4. Daarentegen is het belang dat door André Douret in zijn hoedanigheid van onderwijzer wordt aangevoerd, indirect en zijn belang als kandidaat-lid van een paritair comité is eventueel. Zijn beroep is niet ontvankelijk.

Ten gronde

Ten aanzien van de twee samengevoegde onderdelen van het enige middel

B.5. De decreetgever heeft bepaald dat de beslissingen in de paritaire comités met eenparigheid worden genomen, zowel wat het gesubsidieerd vrij onderwijs (artikel 96 van het decreet van 1 februari 1993 houdende het statuut van de gesubsidieerde personeelsleden van het gesubsidieerd vrij onderwijs) als wat het gesubsidieerd officieel onderwijs betreft (artikelen 92 en 96 van het aangevochten decreet). Voor het gesubsidieerd vrij onderwijs worden die beslissingen genomen met « eenparigheid van de aanwezige leden », voor het gesubsidieerd officieel onderwijs met eenparigheid mits « in elke groep (...) de meerderheid van de leden aanwezig (is) ».

B.6. De decreetgever heeft evenwel een regel toegevoegd die enkel in het gesubsidieerd officieel onderwijs van toepassing is. Het tweede en het derde lid van de artikelen 92 en 96 van het aangevochten decreet bepalen dat indien de eenparigheid niet kan worden bereikt of indien geen meerderheid in elke groep aanwezig is, binnen twee weken een nieuwe vergadering wordt gehouden en « in dat geval worden de beslissingen geldig genomen op voorwaarde dat ze twee derde van de uitgebrachte stemmen van de aanwezige leden in elke groep bekomen ».

De wijze van stemmen is dus verschillend in het ene en het andere net van het gesubsidieerd onderwijs.

B.7.1. De aangelegenheden waarover in de paritaire comités kan worden beslist, worden vermeld, voor het gesubsidieerd vrij onderwijs, in artikel 95 van het decreet van 1 februari 1993, en voor het gesubsidieerd officieel onderwijs, in artikel 91 van het aangevochten decreet.

Op het normatieve vlak gaat het om bepalingen die met betrekking tot de personeelsleden van

het onderwijs de in de respectieve decreten vastgestelde rechtspositieregeling aanvullen.

B.7.2. Die aangelegenheden en de wijze waarop in een paritair comité erover wordt gestemd, maken deel uit van de rechtspositieregeling van personeelsleden van het onderwijs voor welke rechtspositieregeling, doordat zij betrekking heeft op de onderwijsaangelegenheden, de gemeenschappen krachtens artikel 127, § 1, eerste lid, 2°, van de Grondwet bevoegd zijn.

B.8.1. Dat de wijze van stemmen in de paritaire comités voor het gesubsidieerd officieel onderwijs anders is geregeld dan in de paritaire comités voor het gesubsidieerd vrij onderwijs, steunt op een objectief verschil. De in de paritaire comités voor het gesubsidieerd officieel onderwijs vertegenwoordigde inrichtende machten en personeelsleden behoren tot de overheidssector en de beslissingen welke in die comités worden genomen, zijn aanvullingen van een publiekrechtelijke rechtspositieregeling. De in de paritaire comités voor het gesubsidieerd vrij onderwijs vertegenwoordigde inrichtende machten en personeelsleden - ook al is een ruim deel van hun wederzijdse rechten en verplichtingen door de decreetgever bepaald - bevinden zich in een privaatrechtelijke arbeidsverhouding en de beslissingen welke in die comités worden genomen, zijn aanvullingen van een privaatrechtelijke regeling.

B.8.2. Het kenmerk van een publiekrechtelijk statuut is dat het eenzijdig wordt vastgesteld, in voorkomend geval na onderhandeling of overleg.

Het kenmerk van een privaatrechtelijke arbeidsverhouding is dat ze wordt vastgesteld in een overeenkomst krachtens welke een werknemer zich tegen betaling ertoe verbindt werkzaamheden te verrichten onder het gezag van een werkgever, onverminderd de door de bevoegde wetgever vastgestelde dwingende bepalingen.

B.8.3. De werknemers van de privé-sector ressorteren in principe onder paritaire comités waarin, krachtens artikel 47 van de wet van 5 december 1968 betreffende de collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire comités, de beslissingen met eenparigheid worden genomen. Die vereiste van een unanieme samenloop van de bedoelingen is in overeenstemming met de contractuele aard van de band die in de privé-sector tussen een werknemer en een werkgever bestaat.

B.8.4. De decreetgever heeft redelijkerwijze kunnen beslissen dezelfde eenparigheidsregel toe te passen wanneer hij, bij het decreet van 1 februari 1993, de rechtspositie van het personeel van het gesubsidieerd vrij onderwijs heeft geregeld, personeel dat zoals de tewerkgestelden in de privé-sector, een contractuele band heeft met zijn werkgever, ten deze de inrichtende macht.

B.8.5. Hij heeft daarentegen dezelfde eenparigheidsregel kunnen milderen door de toepassing van een bijkomende regel van gekwalificeerde meerderheid wanneer hij, bij het bestreden decreet van 6 juni 1994, het statuut van het personeel van het gesubsidieerd officieel onderwijs heeft geregeld, personeel dat, zoals de andere ambtenaren van de openbare diensten, zich in een statutaire situatie bevindt.

Door de eenparigheidsregel te milderen, heeft de decreetgever aan diegenen op wie die regel van toepassing is, geen onverantwoorde verplichting opgelegd. Immers, de eenparigheidsregel heeft weliswaar het voordeel de minderheden te beschermen, maar hij heeft het nadeel gevaren van blokkering in het leven te roepen. Elke partij kan nu eens baat hebben bij, dan weer lijden onder de eenparigheidsvereiste.

B.8.6. Door verschillende maatregelen te nemen ten aanzien van de twee categorieën van onderwijzend personeel die het voorwerp uitmaken van respectievelijk het decreet van 1 februari 1993 en het decreet van 6 juni 1994, heeft de decreetgever overeenkomstig artikel 24, § 4, van de Grondwet rekening gehouden met objectieve verschillen die een verschil in behandeling verantwoorden.

B.8.7. Het middel is niet gegrond.

Om die redenen,

het Hof

verwerpt het beroep.

Aldus uitgesproken in het Frans, het Nederlands en het Duits, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 8 februari 1996.

De griffier,

De voorzitter,

L. Potoms

M. Melchior